

ՍԻՈՆ, ՀԱՅ ԱՄՍԱԳԻՐ

Գ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1929 — ՅՈՒՆԻՍ

ԹԻԻ — 6

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԽՆՊԻՐՆԵՐ

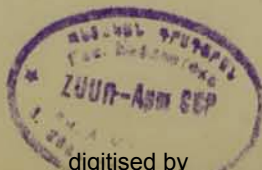
Է.

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏՈՆԻԹԻՒՆԸ

2. — ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Նկարագիր՝ ամենէն շատ յեղյեղուած բառն է արդի լեզուներու և բարբերու մէջ։ Բայց ինչ է ասոր նշանակութիւնը երբ անձի մը նկարագրին վերայ է խնդիրը։ Մեր ընթացիկ հայերէնի մէջ caractère բառին համապօր է նկարագիրը, և հոգեբանական ու բարոյագիտական առումով կը նշանակէ անձի մը բնաստութիւնը, յատկութիւնը։ Իսկ caractère ամենէն յատուկ կը նշանակէ գիր, տառ, և հին հայերէնով՝ նշանակիր։ Արդ՝ լեզուի մը յատկութիւնը արտայայտելու մէջ ինչ որ են իր այբուբենքին գիրերը, անձի մը բնաստութիւնը կամ յատկութիւնը արտայայտելու մէջ ալ նոյն է նկարագիրը. այսինքն մարդու բարոյական արժէքին որոշ, յսակ գիծերը կամ գիծերը։ Ինչպէս որ լեզուի մէջ այլը այլ է միշտ և չի շփոթուիր ճշի կամ ղի հետ, այսպէս ալ անձի մը բարոյական այբուբենքին (նկարագրին) մէջ գիրերը պիտի չշփոթուին իրարու հետ։ Երբ կ'ըսենք թէ այսինչ մարդը նկարագիր չունի կամ աննկարագրին մէկն է, այդ որակումով կ'ուզենք ըսել թէ այդ մարդուն բարոյական արժէքին գիծերը ո՛չ միայն որոշ և յսակ չեն, այլ նաեւ գիրերը իրարու հետ շփոթուած են։ Այդպիսի մարդոց բարոյական կեանքին այլը ունէ ատեն կրնայ փոխուիլ և շփոթուիլ այբուբենքի միւս բոլոր գիրերուն հետ։ Այսօր եթէ այլ է մարդուն նկարագիրը, վաղը ճէ կամ ղէ է. չես կրնար հշդտեւ անոր բարոյականին և հոգիին գիծերը։

Քրիստոնէական բարոյականի սկզբունքներէն մէկն է որ քրիստոնէայ մարդուն նկարագիրը պէտք է ըլլայ որոշ, յսակ, այնքան որոշ և յսակ որ չըվերցնէ ունէ մեկնութիւն և տեղի չտայ ունէ կտակածի։ Չեր այոն այո՛ և ոչն ո՛չ ըլլայ։ Ճիշդ չիտակ, ճիշդ, որոշ, յսակ։ Եւ արդէն նկարագրի այս պարզութեան և յատկութեան վրայ է խնդիրը, երբ կը խօսինք հոգևոր պաշտօնեայի բնաստութեան մասին։

140-98

Պէտք է ուշադրութիւն ընել որ այժմիս և ո՛չի յստակութիւնը չչփոխուի յամառութեան հետ. վասն զի յամառութիւնը պարզապէս կամակորուրթիւն է. բարոյական ուրիշ թերութիւն մը, որ կապ ունի մարդու ֆիզիքական տեսակ մը ակտաւոր պայմաններուն հետ: Ասիկա երկարի կամք ալ չէ. վասն զի այս բացատրութիւնը կ'արտայայտէ մարդու հոգեկան արիւթիւնը ճշմարտութիւնները պաշտպանելու մէջ, ամէն գնով: Յամառը և երկարի կամք ունեցողը իրարմէ բոլորովին տարբեր մարդիկ են իրենց նկարագրով: Յամառը սուսին և սխալին մէջ ալ յամառ է:

Արդ, կոչուսէն ետքը նկարագրի՛ր պիտի ըլլայ առաջին փնտռուելիք յստակութիւնը հոգևոր պաշտօնի թեկնածուներուն վրայ. վասն զի նկարագրին է որ հոգևոր պաշտօնեային կուտայ իրեն որոշ տեղը իր պաշտօնին մէջ: Ժողովուրդին վստահութիւնը դրաւելու, իր խօսքին և կենցաղին հեղինակութեամբը ժողովուրդին առաջնորդելու գաղտնիքը պէտք է փնտռել եկեղեցականին նը կարագրին մէջ:

Պիտուած է որ յեղյեղուկ նկարագրով կամ աննկարագիր եկեղեցականները վտանգաւոր եղած են եկեղեցւոյ մէջ ամէն կերպով: Այդպիսիները վտանգած են նոյն իսկ իրենց անձնական շահերը, և որովհետեւ յեղյեղուկ են, ստիպուած են քշուիլ ամէն հոսանքէ. միշտ գլտորիլ է իրենց ճակատագիրը մինչև որ զարնուին ժայռի մը և փչուին և կամ իյնան անգունդ մը և կորսուին:

Նկարագրի՛ր միայն իր բարոյական ու կենցաղագիտական արժէքին համար չէ որ կը փնտռուի մարդու մէջ, այլ նաեւ անոր սկզբունքներուն և համոզումներուն հետ ալ սերտիւ կապուած է ան: Մարդը ի՞նչ բանի կը հաւատայ, ի՞նչերով կը հետաքրքրուի կեանք ըսուած զարմանալի իրականութեան մէջ, ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ իր անձնական պարտաւորութիւններն ու պաշտօնական պատասխանատուութիւնները, ի՞նչպէս կը գործէ, կ'աշխատի, — ասոնք բոլոր մարդու նկարագրին ճառագայթումներն են: Հոգևոր պաշտօնեայն պէտք է ունենայ նկարագրի մը յստակ դիմերով, անյեղլի, անշեղ, և, ինչպէս կ'ըսուի, ազամանդէ նկարագիր մը, որովհետեւ միայն ան է իր զօրութիւնը, իր հարըստութիւնը, իր յենարանը, իր գործունեայ կեանքին ամրոցը: Հոգևոր պաշտօնեայն իր նկարագրով միայն կրնայ տոկալ դժուարութիւններու և համբերել՝ հնարաւորութեան լաւ տրամաբանուած սահմաններուն մէջ, և ցոլացնել իր սուրբ պաշտօնին ոգին, որով պիտի ոգևորուի նաեւ հաւատացեալներու բազմութիւնը:

Ամէն գործի մէջ վստահութիւն ըսուած վիճակը մեծ գրամագլուխ մըն է մարդոց համար կամ զօրութիւն մը, որուն կը կռթնին մարդիկ և կ'ընեն իրենց գործաւնութիւնները, նիւթական ըլլան ասոնք կամ բարոյական: Իսկ վստահութիւնը ուրիշ բան չէ ըստինքեան եթէ ոչ նկարագրի պարզ խնդիր մը:

Հոգևոր պաշտօնեայն պէտք է որ վստահութիւն ներշնչէ իր պաշտօնին բոլոր կողմերուն վրայ: Պէտք է խոստովանիլ որ մեր եկեղեցւոյ ժողովուրդը, մանաւանդ անոր առաջնորդող գաղափարգը, առհասարակ չի ներշնչուիր իր հոգևոր պաշտօնեաներէն: Հոգևոր պաշտօնեան տեսակ մը մեքենայ է անոնց աչքին, որ արարողութիւններ կը կատարէ, խորհուրդներ կը մատակարարէ, իբրեւ պահանջ ձեականութեան. այն՝ բարեկամ մը, խորհրդատու և խրատատու

մը չէ այլևս : Խոստովանութիւնը, զոր օրինակ, որ եկեղեցւոյ ներքին կեանքին զօրութեան և սրբութեան ազդակներէն մէկն է քրիստոնէութեան մէջ, կորսնցուցած է իր դարձնական նշանակութիւնը . չկայ խոստովանութիւն բառին բուն իմաստով, վասն զի չկայ վստահութիւն և փոխադարձ վստահութիւն . և չկայ վստահութիւն, վասն զի եղծուած է նկարագիրը խոստովանութեան պաշտօնեային :

Մեր Փրկչին մարդկային կեանքին ու կենցաղին մէջ իր ամէնէն տիրական դիժն եղաւ իր նկարագիրը, ձեր այոն այո՛ եւ ոչն ո՛չ ըլլայ ըսողին նկարագիրը, որ հաւաստապէս փայլեցաւ ինչպէս տառերիւ տարեկան պատանի Յիսուսին, նոյնպէս Գողգոթայի վրայ խաչուած Փրկչին վրայ :

Նկարագրին ամէնէն դրաւիչ ստորագիծներէն մէկն է բարութիւնը . Այոն այո՛ եւ ոչն ո՛չ ըսող մարդը չի կրնար չաւ ըլլալ : Չար մարդը կարելի չէ որ հոգեւորական ըլլայ : Կրնայ սքեմաւորուիլ, եկեղեցական ձեւնալ, բայց ասիկա չի նշանակեր թէ այդ մարդը հոգեւոր պաշտօնեայ եղաւ : Առակախօս Վարդան վարդապետի խօսքով՝ կատուին փիլոն տուեր են և կարծեր է որ կրօնաւոր եղաւ : Չար մարդը իր նկարագրովն իսկ հակառակ է կրօնին : Չար մարդը չի կրնար նաեւ ուսուցիչն ըլլալ կրօնին . վասն զի կրօնը հակառակ է չարութեան : Հաղորդակա՛ն է բարութիւնը : Կը ծաւալի ան օծութեան իւղին պէս : Եթէ ստոյգ է որ չարերը երգ չունին, աւելի իրաւամբ կարելի է ըսել չարերը սէր չունին, տեսիլ (vision) չունին, անոնք չեն կրնար քաջ հովիւին պէս ինքզինքնին նուիրել իրենց նպատակին : Անոնք գաղափար իսկ չունին անձնութեան և պատասխանատւութեան մասին : Չարը այլամերժ է : Իսկ հոգեւոր պաշտօնեայն պէտք է ըլլայ այլասէր : Ապրիլ ուրիշներուն համար, ծառայել այլոց, բարի եկեղեցականին նկարագիրն է ասիկա :

Աւետարանի մէջ աղուոր պատկեր մը կայ : Երբ Յիսուս կը տեսնէ Նաթանայէլը, կը բացազանչէ, Ահա՛ մարդ մը որուն ներքն ներքն չկայ : Հարկ չկայ հետաքրքրուելու թէ, — ինչպէս որ ինքն Նաթանայէլ ալ հետաքրքրուեցաւ, — ինչէ՞ն գիտցաւ Յիսուս ասիկա : Չըսենք թէ ամենազէտ էր Յիսուս և գիտցաւ : Ո՛չ . շատ պարզ է խնդիրը . աննենդութիւնը ինքնին կը պոռայ, կ'ազդակէ մարդու բոլոր շարժումներուն և արտայայտութիւններուն մէջ : Եւ Յիսուս զոհաջուց Նաթանայէլին հետաքրքրութիւնը . — ես քու աղօթելու կերպէն գիտցայ թէ աննենդ, բարի մարդ մըն ես գուն : Դուն կ'աղօթէիր թղենիին տակ և ես անկից կ'անցնէի պատահաբա՛ւ . տեսայ քեզ : Այսպիսի միայն : Ամէնէն սովորական և ամէնէն աննշան պարագաներու մէջ ինքնին կը յայտնուի մարդուն նկարագիրը : Երկար բարակ հետազօտութիւն, քննութիւն փորձեր, մարդուն նկարագիրը : Եւ մը, արտայայտութիւն մը բաւական է որ ներքին մարդը երեան դայ :

Բարեկարգելու համար Հայց. եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը պէտք է թեկնածուներուն վրայ փնտռել կոչումի հետ նաեւ նկարագիրը և բարի նկարագիրը :